

Кључ за одређивање породица, родова и врста дикотиледоних биљака
(Републичко такмичење из биологије школске 2015/16. године – средњошколски ниво)

Кључ припремио проф. др Горан Аначков
Одабир врста проф. др Ружица Игић

Кључ за одређивање породица

1а	Зелјасте, биљке	8
1б	Дрвенасте биљке, жбунови или лијане	2
2а	Листови прости	5
2б	Листови сложени	3
3а	Листови непарно перасти или трочлани, са ситним трновима, при бази лисне дршке са обе стране постављени су листици израштаји	Rosaceae (27)
3б	Листови непарно перасто сложени, без трнова и крилатих израштаја при бази лисне дршке	4
4а	Режњеви листови (листићи) на кратким дршчицама. Цветови зигоморфни сакупљени у гроздасте цвасти	Fabaceae (37)
4б	Режњеви листови (листићи) на дужим дршкама, Цветови актиноморфни, биљка лијана	(15)
Ranunculaceae		
5а	Листови узано линеарни готово игличасти, распоређени наспрамно	Lamiaceae (45)
5б	Листови крупни на лисним дршкама, ободом тестерасто назубљени или режљевити	6
6а	Листови двојно тестерасто назубљени	Betulaceae (24)
6б	Листови цели, једноструко тестерасто назубљени или режљевити	7
7а	Листови цели или ситно оштро или тупо тестерасто назубљени	Rosaceae (27)
7б	Листови су цели, крупно тестерасто назубљени или режљевити	Fagaceae (22)
8а	Цветови сакупљени у главичасте цвасти	Asteraceae (48)
8б	Цветови појединачни или сакупени у цвасти другачијег типа	9
9а	Цветови са једном равни симетрије - моносиметрични (зигоморфни)	10
9б	Цветови са више равни симетрије - полисиметрични (актиноморфни)	12
10а	Цветови налик на две усне, листови прости распоређени наспрамно или наизменично	11
10б	Цветови лептирасти, листови сложени (трочлани) распоређени наизменично	Fabaceae (37)
11а	Цветови налик на две усне, листови прости распоређени наспрамно	Lamiaceae (45)
11б	Цветови нису налик на две усне, листови дељени распоређени наизменично	Ranunculaceae (15)
12а	Листићи крунице међусобно срасли	Solanaceae (40)
12б	Листићи крунице или простог цветног омотача (перигона) слободни	13
13а	Круница од четири наспрамна листића	Brassicaceae (25)
13б	Круница од најмање пет листића, или је цветни омотач прост (перигон), често од пет листића	14
14а	Цветови обавезно из два круга цветног омотача (чашица и круница). Круница од пет листића, листови на дугим дршкама трочлани	Rosaceae (27)
14б	Цветови из једног круга листића цветног омотача (перигон) тада их најчешће има пет. Уколико је цветни омотач из два круга листића, круницу гради и више од пет листића	Ranunculaceae (15)

Кључ за одређивање родова и врста

15а Лијане са перасто сложеним листовима. Режњеви листови су широко елипсични или јајастии,

	цели или грубо тестерасто назубљени	павит, бела лоза <i>Clematis vitalba</i>	
156	Зељасте биљке		16
16а	Цветови са једном равни симетрије - моносиметрични (зигоморфни)		17
166	Цветови са више равни симетрије - полисиметрични (актиноморфни)		18
17а	Цветови постављени у растресите гроздасте цвасти. Круница плава, са зашиљеним израштајем (остругом). Листови дељени на узане, кончасте режњеве	жаворњак <i>Consolida regalis</i>	
176	Цветови постављени у узане гроздасте цвасти. Круница без зашиљеног израштаја (оструге). Листови прстасто дељени на уже или шире, режњеве	једић <i>Aconitum napellus</i>	
18а	Цветни омотач са једним кругом листића (перигон)		19
186	Цветни омотач са два круга листића (чашица и круница)		21
19а	Цветни омотач од најчешће пет зелених крупних листића	кукурек <i>Helleborus odorus</i>	
196	Цветни омотач од најчешће пет листића жутих или модрољубичастих		20
20а	Цветни омотач жут, биљка гола	анемона <i>Anemone ranunculoides</i>	
206	Цветни омотач модро љубичаст, биљка густо сиво длакава	саса <i>Pulsatilla vulgaris</i>	
21а	Круница од 5 до 8 издужено јајастих жутих листића, листови прстасто дељени	љутић <i>Ranunculus acer</i>	
216	Круница од 10 до 20 узано линеарних жутих листића, листови дељени на танке кончасте режњеве	гороцвет <i>Adonis vernalis</i>	
22а	Листови крупни, обрнуто јајасте, плиће или дубље перасто урезани, највише до две трећине ширине полулиске	храст <i>Quercus robur</i>	
226	Листови су јајасте, или елипсоидно издужени ободом цели или оштро тестерасто назубљени ...		23
23а	Листови су јајасте, ободом цели, по ободу густо трепавичаво длакави	буква <i>Fagus sylvatica</i>	
236	Листови су елипсоидно издужени, ободом крупно оштро тестерати	питоми кестен <i>Castanea sativa</i>	
24а	Листови троугласти до ромбични са дугим издуженим врхом	бреза <i>Betula pendula</i>	
246	Листови обрнуто јајасте на врху заокружени, тупи, са урезом на врху	јова <i>Alnus glutinosa</i>	
25а	Круница од четири бела листића, плод срцаста љущица	хоћу-нећу <i>Capsella bursa-pastoris</i>	
256	Круница од четири жута или четири ружичаста листића, плод је љуска		26
26а	Круница од четири жута листића	уљана репица <i>Brassica napus</i>	
266	Круница од четири ружичаста листића	ноћна фрајла <i>Matthiola bicornis</i>	
27а	Зељасте биљке са столонима. Листови крупни трочлани на дугим дршкама. Цветови са пет белих латица	јагода <i>Fragaria vesca</i>	
276	Жбунасте и дрвенасте биљке. Цветови са пет латица.		28
28а	Жбунасте биљке листови трочлани или непарно перасти са ситним трновима по дршкама		29
286	Дрвенасте биљке са простим листовима целог или ситно тестерасто назубљеним ободом		30
29а	Листови непарно перасти, залисци срастају са базом лисне дршке	дивља ружа <i>Rosa canina</i>	
296	Листови трочлани, лиске тупо режњевито назубљене	купина <i>Rubus caesius</i>	
30а	Листови на кратким дршкама, јајасте, са кратким врхом, на наличју густо бело длакави		31
306	Листови на дужим дршкама, на наличју голи		32
31а	Цветови појединачни на врховима грана	дуња <i>Cydonia oblonga</i>	
316	Цветови у цвастима	јабука <i>Malus domestica</i>	
32а	Лисна дршка дужа од лиске, лиска сјајна	крушка <i>Pyrus domestica</i>	
326	Лисна дршка исте дужине или краћа од лиске		33
33а	Лиска издужена, линеарна до линеарно језичаста	бресква <i>Prunus persica</i>	

336	Лиска широко јајаста, јајаста или издужено јајаста.....	34
34а	Цветне дршке више пута дуже од цветова.....	35
34б	Цветне дршке до два пута дуже од цветова.....	36
35а	Лиска издужено јајаста, на лисној дршци испод лиске две црвене жлезде трешња <i>Prunus avium</i>	
35б	Лиска скоро срцаста са издуженим врхом	вишња <i>Prunus cerasus</i>
36а	Лиска издужено јајаста	шљива <i>Prunus domestica</i>
36б	Лиска скоро срцаста са издуженим врхом	кајсија <i>Prunus armeniaca</i>
37а	Биљке дрвенасте или жбунасте, цветови у густим гроздовима, листови непарно перасто сложени	38
37б	Биљке зељасте, цветови у главицама, или групама од неколико. Листови трочлани	39
38а	Цветови у густим viseћим гроздовима, бели или бледо ружичасти	багрем <i>Robinia pseudoacacia</i>
38б	Цветови у усправним гроздовима, бледо лила до љубичасти	сладић <i>Glycyrrhiza glabra</i>
39а	Листови трочлани, цветови у главичастим цвастима, црвени	детелина <i>Trifolium pratense</i>
39б	Листови трочлани, режњеви урезани при бази, цветови бели, розикасти или бледо жути	пасуљ <i>Phaseolus vulgaris</i>
40а	Круница у облику точка са врховима који штрче или су повијени у назад	41
40б	Круница цевасто-звонаста, левкаста или левкасто-цеваста са кратким мало или не штрчећим врховима	43
41а	Цветови у цвастима	42
41б	Цветови појединачни на кратким дршкама	паприка <i>Capsicum annuum</i>
42а	Режњеви листова грубо назубљени, цветови жути	парадајз <i>Solanum lycopersicum</i>
42б	Режњеви листова целог руба, цветови бели или бледо љубичасти кромпир <i>Solanum tuberosum</i>	
43а	Круница цевасто-звонаста, по ободу са јасним режњевима	велебиље <i>Atropa belladonna</i>
43б	Круница левкаста или левкасто-цеваста.....	44
44а	Цветови бели, појединачни, јасно полисиметрични (актиноморфни) , круница левкаста.....	татула <i>Datura stramonium</i>
44б	Цветови жућкасти, мало моносиметрични (зигоморфни), на круничним листићима изражени љубичасти нерви.....	буника <i>Hyosciamus niger</i>
45а	Жбунаста биљка - грм, листови узано линеарни, рубом повијени ка наличју. Круница плава до светло лила, двоусната, доња усна троделна, горња пљосната ..	рузмарин <i>Rosmarinus officinalis</i>
45б	Биљке зељасте или патуљасте жбунићи	46
46а	Прашника 2	дивља жалфија <i>Salvia pratensis</i>
46б	Прашника 4	47
47а	Листови издужено језичасти, длакави	дивља нана <i>Mentha longifolia</i>
47б	Листови узано елиптични, без изражене нерватуре	мајкина душица <i>Thymus marschallianus</i>
48а	Цвасти садрже само језичасте жуте цветове	маслачак <i>Taraxacum officinale</i>
48б	Цвасти садрже жуте цевасте цветове у средини и беле језичасте по ободу	49
49а	Листови цели, сакупљени у приземну розету	бела рада <i>Bellis perennis</i>
49б	Листови перасто дељени, режњеви узано кончасти	камилица <i>Matricaria chamomilla</i>